

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ: РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Анотація

У статті розглянуто передумови створення екологічної політики. Досліджується історія формування правової основи екологічної політики України від моменту проголошення незалежності й донині. Проаналізовано проблеми реалізації визначеної державою екологічної політики.

Ключові слова: екологічна політика, екологічна безпека, Україна, навколишнє природне середовище.

Abstract

In the article considers the preconditions for the creation of environmental policy. Investigated the history of the formation of the legal basis of environmental policy of Ukraine from the moment of declaration of independence to this day. The problems of realization of environmental policy determined by the state are analyzed.

Keywords: environmental policy, ecological safety, Ukraine, environment.

Кінець ХХ ст. вніс дві головні зміни у правові норми як кожної країни зокрема, так і в міжнародне право в цілому. Спочатку право людини, а за цим і якість природного середовища були визнані фундаментальними цінностями суспільства, бо людина не може бути відокремлена від природи. Поступово було сформульовано поняття право людини на безпечне природне середовище, чим було визначено коло її екологічних прав. В останні роки міжнародна громадська свідомість остаточно затвердилася в необхідності визнання пріоритетності прав людини на здорове і гармонійне природне середовище, сформулювавши основи глобальної екологічної політики [1]. Всесвітня Конференція ООН з питань навколишнього природного середовища і розвитку ухвалила декларацію та визнала концепцію сталого розвитку домінантною ідеологією цивілізації у ХХІ столітті [2].

Напочатку основні принципи екологічної політики нашої держави були сформовані в Декларації про державний суверенітет України. Згідно з її сьомим розділом «Екологічна безпека» цього документа наша держава самостійно встановлює порядок організації охорони природи та порядок використання природних ресурсів на своїй території, має свою комісію з радіаційного захисту населення та екологічної безпеки [1]. Далі екологічна політика України визначилась «Основними напрямками державної політики в галузі охорони навколишнього середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки», затвердженими Верховною Радою України у 1998 р.. Цей документ передбачав довгострокову стратегію розв'язання екологічних проблем в Україні на національному, регіональному, місцевому та об'єктному рівнях [3]. Його основні напрями було розроблено відповідно до статті 16 Конституції України, якою визначено, що забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи - катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є обов'язком держави [4]. Хоча багато положень цього документа не втратило своєї актуальності, проте в цілому він вже не відповідає вимогам сьогодення, оскільки за період, який минув із 1998 р., відбулися значні події на міжнародному рівні, які визначили подальший розвиток екологічних стратегій, а в Україні виникли суттєві зрушення в напрямі посилення економічної діяльності [5]. Тому був прийнятий Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України до 2020 року», затверджений у Верховною Радою України у 2010 р.

Ми можемо назвати певні проблеми реалізації державної екологічної політики в Україні, такі як:

- відсутність розмежування управління природокористуванням та контролем за станом навколишнього природного середовища;
- часткове припинення дії процедур Кіотського протоколу;
- відсутність системи екологічної освіти;
- недостатня інформованість експертів та громадськості в екологічній сфері;

- відсутність сучасної системи моніторингу стану об'єктів навколишнього природного середовища;
- проблеми, пов'язані з реконструкцією інфраструктури житлово-комунального господарства населених пунктів, особливо великих міст;
- екологічні проблеми, що пов'язані з небезпечними відходами;
- проблеми деградації сільськогосподарських земель, пов'язані з виснаженням ґрунтів в результаті їх недбалого та нерационального використання;
- руйнація унікального природного середовища рекреаційних регіонів в результаті безконтрольної господарської діяльності;
- проблеми адаптації економіки України до глобальних змін клімату;
- наближення національної системи обліку та контролю звітності господарчих суб'єктів різної форми власності з екологічних та економічних показників до стандартів ЄС та ООН [6].

Таким чином, дані проблеми зумовлені об'єктивними потребами сучасної світової глобалізації та вимогами колективної екологічної безпеки, національного розвитку, необхідністю інтеграції України в європейське співтовариство та її функціонування в системі європейської економічної безпеки тощо. Процеси світової глобалізації та суспільних трансформацій посилюють пріоритетність екологічної проблематики. У багатьох випадках на етапі становлення українського суспільства увага та турбота про навколишнє природне середовище виявляється нерентабельною. Але різні форми життя, стан здоров'я та працездатність людей – це найвища цінність суспільства, яке керується широкими соціальними критеріями в інтересах майбутнього [6].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мягченко, О. П. Основи екології: підручник / О. П. Мягченко. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 312 с.
2. Закон України від 21 грудня 2010 року № 2818-VI «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України до 2020 року» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 26, ст. 218.
3. Гавриленко О.П. Екогеографія України: Навч. посіб. / О.П. Гавриленко— К., 2008. — 646 с.
4. Постанова Верховної Ради України «Про Основні напрями державної політики в галузі охорони навколишнього середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, N 38 - 39, ст. 248.
5. Дідух В. Р. Економічні механізми реалізації державної екологічної політики / В. Р. Дідух // Державне будівництво. – 2008. – №1
6. Глуха В. В. Актуальні проблеми та перспективи державної екологічної політики України / Глуха В. В. // Актуальні проблеми державного управління. – 2016. – №49

Діана Олегівна Поліщук — студент групи ЕКО -146, Інститут екологічної безпеки та моніторингу довкілля, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: ahotoxin@gmail.com

Похило Ірина Данилівна – кандидат політичних наук, доцент кафедри суспільно- політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: pohilo_irina_09@mail.ru

Diana Polischuk O. — student of group ЕКО-14b, Institute of ecological safety and monitoring of environment, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia city. e-mail: ahotoxin@gmail.com

Pokhylo Iryna D. — PhD, associate professor of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia city, e-mail: pohilo_irina_09@mail.ru